

20.04.2022

**ТВОРЧИЙ СВІТ ПЕДАГОГА:
РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ**

***Розвиток критичного мислення
в освітньому процесі.***

Лисак В.А.

Лисак В.А. - Розвиток критичного мислення – одне з пріоритетних завдань сучасної освіти, оскільки людина з розвиненим критичним мисленням здатна самостійно засвоювати знання, перетворюючи цей процес на свідомий, безперервний та продуктивний. Це одночасно активний та інтерактивний процес. Можливості закладів освіти у цьому випадку досить високі, а тенденція інформатизації освіти їх неабияк урізноманітнює. Основним завданням викладача сьогодні є вміле поєднання інтерактивних, інформаційно-комунікаційних технологій із метою забезпечення розвитку критичного мислення у здобувачів фахової перед вищої освіти. Критичне мислення активізується за умов, коли нові, уже зрозумілі ідеї перевіряються, оцінюються, розвиваються та застосовуються. Їх перевірку на точність та адекватність можна здійснити навіть в умовах змішаного навчання, використовуючи сучасні інформаційні технології.

**Людина народжується на світ,
Щоб творити, дерзати - і не інакше.
Щоб залишити в житті добрий слід
І вирішити всі складні завдання.
Людина народжується на світ
Для чого? Для пошуку своєї пізнання.**

Радикальні зміни, які відбуваються в сучасному освітньому середовищі акцентують увагу на необхідності:

- 1) виховання особистості мислячої, самостійної, творчої;**
- 2) здатності працювати з інформацією впродовж життя: здобувати її, переробляти, застосовувати для свого розвитку і самовдосконалення, передавати її;**
- 3) уміння спілкуватися повинно стати невід'ємною рисою кожної людини.**

Технологія розвитку критичного мислення допомагає студенту не тільки засвоїти певний обсяг знань, а й сприяє розвитку його якостей.

Креативність – прояв кмітливості – здатність досягати мети, знаходити вихід із безвихідної ситуації

«Критичне мислення — це складний ментальний процес, який починається із залучення інформації і закінчується прийняттям рішення».

Джінні Стіл, Курт Мередіт, Чарльз Темпл

«Під критичним мисленням розуміють здатність людини (природну чи сформовану) до самостійної оцінки: явищ навколишньої, інформації, наукових знань, думок і тверджень інших людей; уміння бачити їх позитивні й негативні сторони, а також прагнення до кращого, більш оптимального розв'язку проблем, завдань, до перегляду існуючих стереотипів, традицій».

Бєлкіна-Ковальчук О.В.

Критичне мислення. Просто про складне

Критичне мислення - це педагогічна технологія, що стимулює інтелектуальний розвиток студентів.

Критично мисляча особистість здатна перевіряти достовірність знань та змінювати спосіб мислення, шукаючи дієвих рішень.

Критичне мислення сприяє вирішенню проблем, ухваленню продуктивних рішень, самовдосконаленню.

Критичне мислення

- ❑ це науковий тип мислення, який використовується для розв'язання неординарних практичних задач,
- ❑ включає в себе загальне та предметне мислення,
- ❑ характеризується усвідомленістю, самостійністю, рефлексивністю, цілеспрямованістю, обґрунтованістю.

Ознаки людини з критичним мисленням:

1. Відкрита до пошуку, сумнівів та усвідомлення суперечностей;
2. Самокритичність;
3. Здатність сприймати конструктивну критику;
4. Шукає істину, її докази та обґрунтування.

Така людина націлена на розвиток, вдосконалення, творчість.

Ознаки людини з догматичним мисленням:

1. Впевнена, що все робить правильно;
2. Не сприймає критику;
3. Не сприймає інформацію, що суперечить її світогляду, догам;
4. Не потребує пошуку істини, бо має сліпу віру в авторитети.

Така людина націлена на пристосування заради самозбереження.

Ознаки людини, яка критично мислить

Загальна мета технології розвитку критичного мислення

Підготовка до життя в соціумі

Здатність до формування думок та розумного вибору між діями

Вирішення та розв'язання проблем та відповідного обговорення їх

Вміння критично мислячої людини:

Критичне мислення – це комплекс мисленнєвих операцій, що характеризується здатністю людини:

- оцінювати надійність джерел інформації;
- виділяти необхідну інформацію та її обробляти;
- аналізувати та оцінювати власні чи чужі висловлювання, припущення, висновки, аргументи, гіпотези, переконання;
- ставити запитання з метою одержання точнішої інформації або її перевірки.

- Готовність до планування.
- Гнучкість (як готовність розглянути нові варіанти вирішення проблем, прагнення зробити щось інакше, по-новому, готовність змінювати свою точку зору).
- Усвідомлення (як рефлексія власного мисленнєвого процесу, спостереження за власними діями при просуванні до мети).
- Наполегливість (як готовність розв'язувати задачі, які вимагають інтелектуальних зусиль).
- Пошук компромісних рішень (тобто знаходити рішення які могли б задовольнити більшість).
- Готовність виправляти власні помилки (бажання шукати причини помилок, здатність визнати свої дії неефективними і відкинути їх, обираючи нові).

Дослідницькі навички, що їх використовують у КМ:

- Спостерігати** – бачити і помічати властивості об'єкта.
- Описувати** – зазначати, як об'єкт виглядає.
- Порівнювати** – встановлювати подібності й розбіжності між об'єктами; оцінювати і порівнювати з іншими речами.
- Визначати** – показувати чи доводити існування об'єкта; розпізнавати об'єкт як конкретну річ.
- Асоціювати** – розумово встановлювати зв'язок між об'єктами; з'єднувати об'єкти за принципом їхньої взаємодії.
- Узагальнювати** – робити висновки на основі наявної інформації чи фактів.
- Прогнозувати** – передбачати, що відбудеться в майбутньому; пророкувати що-небудь.
- Застосовувати** – використовувати у відповідності; отримувати практичну користь від чого-небудь.

Фази формування критичного мислення

ЕВОКАЦІЯ → ОСМИСЛЕННЯ → РЕФЛЕКСІЯ

Основні прийоми технології

- Евокація** - пробудження інтересу студентів, заохочення їх до формування цілей навчання.
- МЕТА:** викладач спрямовує студентів на вивчення нової теми, постановку запитань, визначення проблеми.

Осмислення:

дослідження проблеми, набуття нових знань для побудови міркування

МЕТА: викладач підводить студентів до пошуку, опрацювання, осмислення матеріалу, відповідей на запитання.

Рефлексія:

визначення змісту ідей, поширення знань у новому контексті

МЕТА: викладач спонукає студентів відтворити вивчене, визначити власне ставлення, знайти вирішення проблеми

Інтерактивний прийом "Фішбоун"

«Фішбоун» (Fishbone) - метод постановки і вирішення проблеми дозволяє описати і спробувати вирішити ціле коло проблем. З'явившись інформація (текст, відео, лекція) проблемного змісту і схема Fishbone (рибний скелет) для систематизації цього матеріалу.

Голова Fishbone - питання теми, верхні кісточки - основні поняття теми, нижні кісточки - суть поняття, хвіст - відповідь на питання. Записи мають бути ключовими словами або фразами, (обов'язково короткими), що відбивають суть проблеми.

основні поняття теми

Суть поняття

«Перед людиною є три шляхи до пізнання:

шлях мислення – найбільш благородний,

шлях наслідування – найбільш легкий

і шлях особистого досвіду – найбільш важкий».

Конфуцій